

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 8 K pol leta . . . 4 „ četrt leta . . . 2 „ posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

14. maj 1869.

(Konec.)

S kako strastjo in s kakim nasprotstvom je prejel mednarodni klerikalizem nove šolske zakona in kako je zoper nje ruval, še preden je bil zakon dobil najvišje potrjenje, svedočijo ti-le zgodovinski dogodki:

Tedanj papež Pij IX. se je izrazil v dopisu na tajni konsistorij dne 22. junija 1868 o tem zakonu sledeče: „Avstrijska vlada je izdala v istini vse obsodbe vredni zakon kakor državni temeljni zakon. Zaradi postave — namreč oktobrškega diploma, ki je postal temelj šol. zakonu — so zadobila popolno prostost vsa mnenja in tisk; vsakemu državljanu tega ali onega veroizpovedovanja se dovoljuje, ustanovljati učilnice in odgojevalnice; vsa veroizpovedanja so enaka in v državi priznana. Kakor hitro smo zvedeli o tej nakani, smo hoteli izpregovoriti, toda molčali smo rajši v upanju, da bo država poslušala tehtne in prepričevalne ugovore naših prečastitih bratov, avstrijskih škofov, in da bo po teh nasvetih uravnala svoje ravnanje. Toda zaman je bilo naše upanje . . .“ In končno še izraža dopis sledeče: „V skrbi za cerkev, ki nam jo je izročil Gospod, se oglašamo v tej družbi; s stališča naše apostolske avtoritete ne priznajo tega zakona ter ga preklinjamo o vobče kakor tudi v posamič vse, kar se bo na podlagi tega zakona storilo ali sploh ukrenilo v kvar cerkvenih pravic po avstrijski vladi oziroma po podrejenih organih. Vsveti si imenovane avtoritete obsojamo te zakone kakor tudi vse njegove posledice sedaj in v prihodnosti.“ —

Zanimive so besede, ki jih je govoril v gornjeavstrijskem deželnem zboru tedanji linski škof Rudigier dne 18. oktobra 1869 povodom razprave o šolskem zakonu. Rekel je doslovno:

„Ich spreche es gleich anfangs aus, wenn dieser Gesetzentwurf über die Schulaufsicht in Oberösterreich wirklich Gesetz werde, sei es welcher Gesetzentwurf im-

mer, entweder der von der Regierung vorgelegte oder der vom Schulausschuß überreichte, so wäre der Klerus Österreichs nicht imstande, an der Ausführung eines solchen Gesetzes, namentlich an den darin festgesetzten Schulräten teilzunehmen. Dieses Gesetz bindet vor Gott und dem Gewissen nicht. . . . Gewiß ist es, daß das Staatsgesetz nicht die oberste Norm des menschlichen Handelns ist. Die oberste Norm des menschlichen Handelns ist der Wille Gottes. . . . Ist unglücklicherweise ein Staatsgesetz derart, daß es mit dieser obersten Norm des menschlichen Handelns offenbar nach der Lehre der Kirche im Widerspruch ist, so bindet das Staatsgesetz nicht, so daß, wenn ich mich nicht gegen Gott empören will, ich einen solchen Staatsgesetz nicht einmal gehorchen darf.“

In kakor je bil že takrat šol. zakon trn v obeh internacionalnem klerikalizmu, tako ga sovražili še dandanes. Zakaj klerikalizem dobro ve, kako temeljito mu je ravno ta zakon prekršal vse račune in kako nevarne nasprotnike je porodil novi šol. zakon v osebi naprednega ljudskega učitelja. — Tudi slovenski klerikalci so zapisali v svojem glasilu „Slovenec“ z dne 13. maja t. l. sledeče, za njih duševno razpoloženje značilne besede:

„Štiridesetletnico šolske postave obhajajo avstrijski svobodomiselnici v presladki ginjenosti, pomešani s tiho žalostjo, ker je zdrava krščanska ljudska zavest v marsičem paralizirala njene „svobodomiselnice“ določbe. Vzlic temu katoličani danes bolj kot kdaj čutijo, kako so po tej postavi prikrajšani in kako se je po nji omejila verska in vzgojna svoboda po duhu tistega liberalizma, ki je njegovo najvišje načelo: „Willst du nicht meiner Meinung sein — hau' ich dir den Schädel ein!“ Liberalna šolska postava pa se je tudi za ljudske potrebe pokazala za nedostatno in zlasti kmečki stan nima od nje nobene koristi. Štiridesetletnico tega zakona obhaja katoliška Avstrija z za-

vestjo, da je skrajni čas, da se te določbe korenito reformirajo in modernizujejo.“ —

Da bo pa to moderniziranje prirojeno popolnoma po vzoru srečno prebiti konkordatske dobe, je umevno. Vendar pa smo trdno uverjeni, da so to le pobožne želje. In v tem nas potrjuje vleznačilna izjava profesorja Jodla, ki jo je izrekel na slavnostnem zborovanju na Dunaju dne 14. maja, namreč: „Wer das Ohr an den Boden legt, der hört das Heranmarschieren der Massen, die sich diesem Joche nicht mehr beugen.“

* * *

Pripoznati moramo, da učiteljstvo ne uživa v kljub tem in v istini lepim zakonom še tistih pravic in tistih zaščit kakor vsak drug državljan. Ako pogledamo le nekoliko v najnovejše dogodke avstrijskega učiteljskega življenja, vidimo, da veljajo ravno za ljudskošolsko učiteljstvo posebni zakoni, da tvorimo ravno avstrijski ljudskošolski učitelji posebno kasto ljudi, nekako v modernem smislu.

Spominjamo se le imen najnovejšega datuma: učitelja V. Laubeja iz Nenkovic, učiteljice Zd. Kaderabkova, učitelja L. Pelikana in nadučitelja Al. Konečnega. Kdor pregleduje avstrijski zakon in kdor študira te slučaje, no, potem si lahko napravi sodbo o avstrijski justici. A o tem prilično več!

Ravnatoko je ostal § 55. drž. šol. zakona iz l. 1869., žal, le na papirju. In do danes se še ni našel ne minister ne večja politična stranka, ki bi kategorično zahtevala izpolnitev tega zakona. Seveda, največ krivo je temu „nedostatku“ v prvi vrsti učiteljstvo samo, ker je prvič preveč verjelo sladkim besedam posameznih političnih strank, drugič, ker se je premalo zanimalo za politiko in slednjič, ker je bilo preidealno — menda po izreku, da je oni človek najpopolnejši na svetu, ki najmanj potrebuje.

V najnovejšem času se je obrnilo v mnogih krajih na bolje, a kakor politični in gospodarski vremenik kaže, se izpremeni prejšaljšej povsod tako, da se uresniči zahteva § 55.

Naposled moramo pri tej priliki opomniti: še sledečega. Internacionalni klerikalizem, videč, da ne more podjarmiti svobodomiselnega učiteljstva pod svoje okrilje le s praznimi obljubami, je prišel z nasilstvom. Znane so dr. Luegerjeve besede, ki jih je izrekel, da dobi vse učiteljstvo pod svoj plašč v kljub drž. šol. zakonu. In pričela se je gonja na podlagi znane dež. zakona dolenjeavstrijskega proti naprednemu učiteljstvu. Najljubše sredstvo je bilo pač preteriranje.

Toda slednjič je moral tudi vsegamogočni Lueger retirirati in sedaj se vračajo vsi oni zapostavljeni učitelji v svoje pozicije in sam dr. Lueger je moral priznati, da je mogoče vzgojiti dobro učiteljstvo edino le na podlagi pravičnosti in dobrega gmotnega stanja.

Tudi pri nas se obetajo nekako taki časi, kakor so bili svoj čas pod Luegerjem: protežiranje uskokov in neznačajev. Ne strahimo se tega! Par žrtve bo padlo, doživeli bomo še precej prestopov k polnim koritom, a kakor se je po znanih žrtvah dne 20. septembra slovenski narod probudil iz svoje narodnostne letargije, tako se probudi tudi slovenski narod, da bo zaklical tem tiranom: **Do tu in ne dalje!**

In takrat zasije tudi nam slovenskemu učiteljstvu lepša doba in takrat bomo slavili dan **narodnega vstajenja!** △

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: **K 72.709-20.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

LISTEK.

Literarno pismo.

Gospod urednik! Glede mladinskih spisov stojim jaz še vedno na stališču, ki sem ga preciziral v svojem govoru „Kaj in kako naj čita mladina“ ob peti skupščini „Zaveze“ v Mariboru l. 1893.

Tudi ko izide kak mladinski spis izpod peresa priznanega pisatelja, ga jemljem v roko z občutki, ki jih je menda imel Lessing, ko je vzkliknil: „Mit Bewunderung zweifelnd gegen den Meister.“

To velja tudi o Rapetovih in Slapšakovih spisih, ki so izšli pred kratkim. Vi ste že izrazili svoje mnenje o njih; a dovolite, da „kojo rečem“ tudi jaz. Vzemimo najprej Rapetovega „Daneta“.

Dejanje je kaj preprosto, t. j. nezapleteno. Pripoveduje nam o dečku Danetu, sinu ubožne vdove, ki je kazal veliko veselje, da bi postal strojevodja na vlak. Prišel je k teti v mesto, vstopil tu v šolo, se prav pridno

učil in naposled res dosegl to, po čemer je hrepenel. To je vse. Toda priznati moram, da je Rapè znal to sicer preprosto gradiivo oživiti po veleuspelih prizorih iz otroškega življenja tako, da napravlja vse to mogočen vtisk na čitatelja. Grofto si je mislil tov. Rapè z Goethejem: „Gefoht nur hinein ins volle Menschenleben und wo ihr's packt, da ist's interessant.“ Rapè pozna kaj dobro otroško dušo in življenje naših otrok, zato piše tako interesantno, prav po navodilu Ant. Dukiča: „Za djecu valja pisati i štílom i načinom dječijim: kratko, jednostavno i onom živahnošću i koloritom, koji djeci ugadja.“ Med mičnimi prizori v Rapetovi povesti mi ugaja najbolj prizor, ko se je Dane pregrešil s tem, da ni nesel o svečnu blagoslovit sveče v cerkev in kako se mu je „nekaj grenkega odvalilo od srca“, ko ga je teta zagotovila, „da je vse pozabljeno“. —

Toda prizori v Rapetovem Danetu niso vsi enake vrednosti. Do VIII. pogl. je po mojem mnenju povest pisana izborna, potem pa peša. Od 55. strani nadalje opazi lahko vsak neko mrzlično hitrico, s katero je pisal Rapè. Da,

trdim prav, kaže že dejstvo, da je spisal Rapè „Daneta“ tekom 14 dni!

Vzlic temu je pa knjiga prav primerno čtivo za našo mladino in rad se pridružujem tudi jaz hvalilec Rapetovim.

Glede jezika nekaj opazk! Jezik je lep in gladkotekoč. Vendar bi jaz na str. 6 v 10. in 11. vrsti od spodaj pisal rajši „huje“ in „najhuje“, ker se besedi rabita adverbialno.

Na str. 22. naj stoji oblika „otrple“ (nam. otrpnjene). „Videli smo ga med otroci“ (pag. 24), prav: otroki. — Na str. 34 naj stoji ugasil luč (ne ugasnil; zakaj: ugasniti = zu brennen aufhören, ugasiti = machen, daß Licht auslöscht).

Na 38. str. piše Rapè „dogodljaje“, a slovar pozna le izraz „dogodjaje“. — Jaz bi Rapetu svetoval, da opušča tiste superlative „hudo lepo, oveselil ju je grozno“ itd. — Na str. 44. čitam „da jo nikdar več . . .“; tu mora stati genitiv „je“. Na str. 59. stoji „Popoldne proti večeru pa je obiskal Dane svoja prijatelja na njih domu“, bolje: „na njijnem“.

P o d o b e so v tem zvezku mnogo boljše kakor v drugih zvezkih, a ne zde se mi baš tekstu primerne.

Končno obžalujem tudi jaz, da zvezek ni prinesel življenjepisa pokojnega L e g a, ko bi ga bilo lahko ponatisniti iz „Uč. Tov.“ št. 39. od 28. kimavca 1906. l.

*

O drugem delu Rapetovem „Mladini“ ob kratkem to:

Glede vsebine: Dobro vse; vendar se mi zdi povest „Koščena miza“ primernejša za „Družbo sv. Mohorja“ nego za mladinsko knjižnico. Nekaj besed bi bilo na vsak način treba tolmačiti, recimo: „Mongoli v Malo Azijo“, Bosper, Helespont, handžar, plebejec, cirkus itd.

Glede jezika: Čemu pisati: „g o r nad oblake“? Zadošča „nad oblake“! — Besede „zlomek“ naj bi se pisatelj ogibal v spisih za mladino. — „Godrnal“ prav: godrnjal (pag. 16.). — Na isti strani „sužnjosti“ (ne sužnosti). — „O bičaval reči“ (pag. 17.). To je grozovita nemčizma, ki jo

Ilustracija k šolskim razmeram v Avstriji.

V Trstu vzdržuje država 3 nemške ljudske in 1 meščansko šolo. Za letošnje leto so stroški preračunjeni na 501.985 K. Te šole je pohajalo v minulem letu 2866 otrok; med njimi je bilo 1213 italijanskih, 752 slovenskih in samo 901 nemških otrok. Ako so ti poslednji v resnici nemški, potem država z izdatkom 300.000 K vzdržuje tri šole za 900 nemških otrok. Nasproti temu za 11.000 čeških otrok, uradno naštetih v nemških šolah dunajskih, ne vzdržuje niti ene češke ljudske šole, temveč se celo protivi priznati češki zasebni ljudski šoli Komenskega pravico javnosti. Vlada potom svojih organov dela težkoče pri ustanavljanju čeških zasebnih šol ter poizkuša celo češke šole zatvoriti.

Te razmere so v istini jako žalostne. Pravica je teptana od teh, ki bi morali skrbeti, da bi se merilo vsem narodom z enako mero. Da, žalostne so te razmere! Toda žalostneje je dejstvo, da slovenska stranka, ki se smatra za zastopnico slovenskega naroda, ne nastopa z vsemi sredstvi proti takim vladam, temveč jih podpira in drži. Žalostna nam majka! —ij.

Književnost in umetnost.

Naša bodočnost. Štev. 5. objavlja to-le vsebino: 1. Ob stoletnici Francozov na Slovenskem. — 2. Ferdo Plešić: Orjaške praživali naše zemlje. — 3. Andrej Rapč: Življenja utrinki. — 4. Karel Humek: Tehnika, nje razvoj in napredek od nekdaj do danes. — 5. Moric Bloč-Podravsk: Matere velikih ljudi. — 6. Razgled po domu in svetu: Književnost. — Raznoterosti. — Toplo priporočamo!

Popotnik priobčuje v 5. številki to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Misel o šolskih hranilnicah. — 2. L. Černej: Nekoliko opazk glede pazljivosti. — 3. Amalija Končič: Kako si ustvari in ohrani učiteljsko avtoriteto pri šolski mladini in pri občinstvu s posebnim ozirom na današnje socialne razmere? — 4. Janko Polák: Odlomek iz njegove povesti. — 5. Fr. Fink: Posredne naloge pri pouku domoznansva. — 6. Zadržavka: Ženska ročna dela v ljudski šoli. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški pabarki. Kronika. Toplo priporočamo!

Naši Zapiski. V zvezek objavlja to-le vsebino: 1. Dr. Slane: Pismo. — 2. R. L.: Anarhizem. — 3. Dr. Dragotin Lončar: Iz politiške korespondence dr. Janeza Bleiweisa. — 4. Ivan Čankar: Pisma Jeremijeva. — 5. Pregled: Narodno gospodarstvo. Strokovni pregled. Literatura. Šolstvo. — Oton Zupančič: Epigrami. — Priporočamo!

„Slovenska Matica“ izda za l. 1909. sedem knjig; med njimi obsežen „Bleiweisov Zbornik“ (slika naše kulturne zgodovine okolo l. 1848., dobe Bleiweisove, Jurčičeve, Levstikove), prevod iz rusčine „Onegin“, ilustriran opis Koroške (z velikim jezikovnim zemljevidom), opis dobe Stanka Vraza, nadalje „Zabavna knjižnica“, „Knezova knjižnica“ (z zabavnim čtivom) itd. Po pravilih je članarino plačati v prvi polovici vsakega leta. Kdor se zgledi prepozno, ne more več reflektirati na publikacije.

„Slovenska Matica“ izda nov „Zemljevid slovenskih pokrajin“ s slovensko terminologijo v merilu 1:200.000 in na štirih listih. Skupna velikost vseh štirih listov bo imela 146 cm dolžine in 155 cm širine. Zemljevid bo izdelan tako kakor generalna karta c. in kr. vojaškega zemljepisnega zavoda in bo imel poleg praktične tudi znamenito znanstveno

je zapljunil v našo književnost neki štajerski profesor-pisatelj. — „Otrpnenje“ — ni pravičen izraz, bolje slovniško: otrplost. Na str. 51: „Stopim sam doli k Martinčkovim. To mora stati „doli“, ali pa naj ta beseda kar od pade; zakaj: doli = unten, dol = herunter.

O spisih „Mišjakovega Julčka“, je moja sodba kratka: Kar je bil prerano umrl J. Ogrinec glede „obrazov iz narave“ — to je Slapšak v svojih slikah za mladino! Prosim, čitate le njegove „Sosedove purčke“ in pritrдите mi! Čast takemu talentu! Še veliko lepšega pričakujemo od njega. Vendar bi tudi tovariša Slapšaka opozoril na nekatere malenkosti. Predvsem bi mu priporočal, naj ne rabi v nevolji izraza: strela, ki je navadna kletvica na Vipavskem. Istotako ne besede „spaka“.

Kakor Rapč piše tudi Slapšak lep jezik; vendar ga opozarjam na nekaj posebnega! Za isto dobo dejanje v enem in istem zloženem stavku ne smeš rabiti različnih časov, zlasti ne sedanjega in preteklega časa. Potemtakem nepravilno:

vrednost. — Odboru je do tega, da pridejo društveniki, ki se za to stvar zanimajo, do lepega, uporabnega in tudi v zemljepisnem oziru dovršenega zemljevida, ki jim bo izvrstno ustrezal na potovanju po slovenskih krajih, v uradu pri raznovrstnih poslih in doma pri čitanju slovenskih knjig; zakaj v njem bodo vestno zabeleženi vsi količjak znameniti slovenski kraji po vseh slovenskih deželah, tako da bo popolnoma nadomeščal jako razširjeno in priljubljeno nemško generalno karto. Zemljevid se bo letos tiskal. Zatorej prosi odbor vse poverjenike, naj blagovolijo s poslano jim naročilno polo vsak v svojem okraju nabirati naročnike na „Zemljevid slovenskih pokrajin“. Za Matičarje stane zemljevid K 5.—, za Nematičarje pa K 6.—. Odbor prosi poverjenike, naj na naročevanje povabijo tudi krajne šolske svete, društva in javne, zlasti občinske urade. Odbor se obrača tudi do vseh nepoverjenikov, ki se zanimajo za to vprašanje, naj mu gredo na roko in naj v svojih krogih nabirajo naročnike. Glede nabiranih pol se je obračati na upraviteljsvo društvene pisarne, ki daje tudi potrebna pojasnila.

Ljudska šola na kmetih.

(Dalje.)
II.
Podrobni učni načrt za kmetijski pouk v ponavljajnih šolah in najvišjih razredih, oziroma oddelkih ljudskih šol postojanskega, seneškega in ilirsko-bistriškega sodnega okraja — v posebnih urah. — Dveletni turnus. — Izdelal J. Grad, nadučitelj v Košani.

Splošne opombe.
1. H kmetijskemu pouku naj se sprejmejo vsi učenci ponavljajne šole in višjih razredov, oziroma oddelkov vsakdanje šole.
2. Pouk traja celo šolsko leto po 1 uro na teden.

3. Tvarina je razdeljena na 12 predavanj in 28 praktičnih vaj. Skupno 40 ur.

4. Predavalo naj bi se ob nedeljah, ker se lahko tudi kmetovalci udeležijo in pa šoli odrasli mladeniči.

5. Prav bi bilo, da se vrše predavanja tudi pod milim nebom.

6. Tudi k praktičnim vajam naj se povabi odrasle, zlasti k važnejšim.

7. Kar se tiče združništva bi bilo želeli, da se vsaj eno združgo, ki je v šolskem okolišču, razloži, n. pr. mlekarstvo, o drugih združgah naj bi se pa le govorilo o namenu, koristi itd.

8. Tudi rač. zaključke si mislim čisto preprosto in le toliko, kolikor otroci razumejo, oziroma znajo izdelati.

9. Tvarina se bo zdela morda preobširna, a misliti si moramo, da naši otroci že marsikaj vedo, torej bodo tvarino predavanj lahko umeli.

10. Knjige, ki sem jih navedel, so nekatere precej stare — a dobro je to, ker jih ima skoro vsaka šola.

Prav dobre novejšje knjige so:

1. Rohrman: Kmetijsko gospodarstvo. (Zvez. trg. v Celju K 1:60.)

2. Löschig: Anleitung zum rationellen Betriebe des Obstbaumes. (Hartleben in Wien.)

3. Sadjarstvo od Klemenčiča (Učiteljska tiskarna K 1:20.)

4. Bele: Trtna uš in trtojeja. (Zvezna trg. v Celju.)

5. Bele: Viničarjev kažipot. (Zvezna trg. v Celju.)

6. Wenisch: Weinbau und Kellerwirtschaft. (Scholze in Leipzig.)

„Brenelji in komarji so ga vbadali in mu puščali kri, a pijanček se ne gane“. (Bolje: ga vbadajo... ali pa: a pijanček se ni zgani... .) Istotako: „se je bil namenil, jo mahne...“

Pravilni deležnik je „k a ž o č“ (ne kazoč); tudi treba pomniti, da glagol „skubsti“ spada v I. vrste 3. razred; torej pravilno: „Golobe ti je skubel (ne skubil). „Aha, lisica, ti si skubla“ (ne skubila).

Tiskovnih pomot nisem opazil v vseh navedenih treh knjigah, razen kake manjkajoče strešice nad kakim sikavcem.

Summa summarum: Spisi Rapčovi in Slapšakoviso na čast pisateljema, slovenskemu učiteljsstvu in v korist naši mladini. Zatorej naročujte jih prav pridno! Zunanja oblika dela čast „Učiteljski tiskarni“. Če se v prihodnje poskrbi še za nekatere boljše podobe, smemo veseli biti tega podjetja! Vivat, crescat, floreat!

Bukovica nad Škofjo Loko, 25. maja 1909. **Janko Leban.**

I. leto.

Ure	Tvarina	Dispozicija	Učila	Knjige	Opombe
1	Predavanje: O kmetijstvu sploh.	Zemlja, razne prsti, izboljševanje zemlje, gnojenje, stelja, gnoj, gnojnica, gnojne jame, kompost, umetna gnojila.	Razne prsti in vsa umetna gnojila, razna orodja.	Pire: Vrtnarstvo. Povše: Umni kmetovalci. Oetli: Dingewirtschaft. Rohrman: Poljedeljstvo.	—
2	Praktična vaja: Šol. vrt in preizkuševalnica, gnojne jame itd. se ogledajo.	Ogledovanje šol. vrta in preizkuš. Ogledovanje kompostne jame in kakega dobro urejenega gnojiljšča.	Drevesnica, sejalnica, kompost, čebelnjak, prtil. drevesca, cvetice.	Isto.	—
3	Praktična vaja: Spravljanje sadja.	Obiranje sadja, sortiranje, prezimovanje, sušenje sadja, lupljenje češpelj itd.	Obiralni košek, zaboj, slama, sušilne lese, lupilni nožek, sadje.	Isto in Kuralt: Umni sadjerejec.	Naj se pomaga tudi sadjerejem.
4	Praktična vaja: Spravljanje pridelkov.	Kopanje in sprava krompirja in drugih okopanin, pobiranje semena, pešk itd.	Orodja, škatlice za semena.	Pire: Vrtnarstvo. Povše: Umni kmetovalci.	—
5	Predavanje: O rastlinah sploh.	Razne rastline, pomnožitev, kaljenje, požlahtnitev rastlin, kulturne rastline.	Vsakovrstne rastline, seme, kaleče žito.	Pire: Vrtnarstvo. Rohrman: Poljedeljstvo.	—
6	Praktična vaja: Delo v drevesnici in preizkuševališču.	Izkopavanje dreves in zimovanje, rigoljanje zemlje in sejanje pešk in koščic, žita.	Orodja, peške in koščice, žito, sejalnica.	Pire: Vrtnarstvo. Dolenc: Sadjarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	—
7	Predavanje: Sadje.	Sadne vrste, vrednost sadja, uporaba, mošt, kupčija.	Različne sadne vrste, stroji za mošt, mošt, cenovnik.	Isto.	—
8	Praktična vaja: Končna dela na šol. vrtu.	Privezovanje dreves, ki so ostala zunaj, privez, trt, spravljanje vrtnic, georgin, cvetic.	Koli, rafija, slama, orodja.	Isto.	—
9	Praktična vaja: Zavarovanje dreves.	Zavarovanje proti mrazu, snegu, vetru, beljenje dreves z apnom itd.	Apno, čopič, razne obveze.	Isto.	—
10	Praktična vaja: Vzimovanje čebel.	Končna dela in pregledovanje v panjih, zavijanje panjev in pogrinjanje, zavarov. čebelnj.	Posodice za krmljenje, slama ali otava, slamnata odeja.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	Če nima šola čebelnjaka, naj se obišče bližnjega čebelarja.
11	Praktična vaja: Krmilnice in valilnice za ptiče.	Postavi se na šol. vrtu dve krmilnici in se nasuje semena itd. Na drevo se pritrdi valilnice.	Krmilnica, valilnica, semena in druga živila.	Pire: Vrtnarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	Otroci naj sami naredo.
12	Predavanje: Umno sadjarstvo.	Vgojevanje divjakov, cepljenje, drevesnica, požlahtnjena drevesa, sadenje.	Divjaki, orodja in priprave za cepljenje, razni cepilni vzorci itd.	Isto in Dolenc: Sadjarstvo.	—
13	Predavanje: Drevesne in sadne bolezni.	Drevesne bolezni, vzroki, zdravljenje, rak, trohnoša. Sadne bolezni, gniloba itd.	Slike bolnih dreves, bolno sadje, orodje za izrezovanje rak.	Isto in „Kmetovalci“.	Naj se opazujejo zunaj.
14	Praktična vaja: Bilanca o šolskem vrtu ter čebelnjaku posebe.	Dohodki in stroški, izguba in dobiček, zaključek.	Primerne načrtan papir in učiteljski zapiski.	Belec: Kmetom v pomoč. Dr. Romih: Knjigovodstvo.	—
15	Predavanje: Sadjarstvu škodljivi in koristne živali.	Naštevanje škodljivih živali, s čim škodujejo, koristne živali. Postava o pokončevanju in varstvu.	Slike koristnih in škodljivih živali. Zakonik.	Pite: Vrtnarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec. Rant: Opis škodlj. mrčesov.	—
16	Praktična vaja: Cepljenje.	Pokaže se na leskovih in drugih šibah cepljenje v preklad, v sedlo, v stik.	Divjak, cepič, cepilni vosek, nož, rafija itd.	Isto in Dolenc: Sadjarstvo.	—
17	Predavanje: Sadjerejske zadruge.	Važnost sadjereje za kmetovalce, prodaja sadja, združništvo, zadruga.	Razna poročila in rač. zaključki sadjerejskih zadrug.	Belec: Kmetom v pomoč.	—
18	Predavanje: Sadjerejsko knjigovodstvo.	Dohodki, stroški, njih zapisovanje, končni račun.	Isto.	Isto in dr. Romih: Knjigovodstvo.	—
19	Predavanje: Naše čebelarstvo.	Naš kmet kot čebelar, naši panji, razna orodja, čebelarjenje na roje.	Kranjski panj, najprimitivnejše orodje.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	—
20	Predavanje: Umno čebelarstvo.	Umni čebelar, razni novi panji z okvirki, nova orodja in naprave, zabranjenje roja.	Razni novi panji in oprava, nova orodja itd.	Janša: Popol. nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar. Bukovic: Rojenje čebel.	—
21	Predavanje: Čebelarke zadruge in podružnice.	Zadruge sploh, čebelarke zadruge, poslovanje, korist, čebelarstvo društvo in podružnice.	Razna poročila podružnic, društva, zadruge, časopisi.	Isto in Belec: Kmetom v pomoč.	—
22	Predavanje: Čebelarjevi zapiski. (Knjigovodstvo.)	Zapisnik o dohodkih in stroških, o rojih, tehtanju panjev, zaključek.	Razni zapisniki učiteljski o čebelarstvu.	Isto.	—
23	Praktična vaja: Obrezovanje dreves.	Obrezovanje prtilišnih in visokodebelnih dreves, žaganje suhih vej, sprava cepičev.	Orodja: drevesne škarje, žaga, drev. vosek itd.	Pire: Vrtnarstvo. Dolenc: Sadjarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	Naj se pomaga tudi na drugih vrtilih.
24	Praktična vaja: Pravo cepljenje.	Cepljenje divjakov na načine, ki so se pokazali pri provizor. cepljenju.	Cepič, divjak, noži, cepilni vosek, rafija itd.	Isto.	—
25	Praktična vaja: Čiščenje dreves.	Strganje mahu, obiranje in pokončevanje goseničnih zapredkov na šol. in sosednih vrtovih.	Strgula za mah, ščetka, drevesne škarje na drugo itd.	Pire: Vrtnarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec. Dolenc: Sadjarstvo.	Tudi na sosednih vrtovih.

Ure	Tvarina	Dispozicija	Učila	Knjige	Opombe
26	Praktična vaja: Obdelovanje vrta.	Prekopavanje, gnojenje, sejanje na šol. vrtu in kmet. preizkuš.	Orodja, gnoj, kompost, semena.	Isto in Rohrman: Poljedelstvo.	—
27	Praktična vaja: Delo v drevesnici in sadnem vrtu.	Okopavanje dreves in dreves, obrezovanje dreves, trt, gnojenje.	Drevesne škárje, nož, vezi, beka, koli.	Isto.	—
28	Praktična vaja: Pomladanska revizija v čebelnjaku.	Natančno pregledovanje v posameznih panjih ter pozgovor o boleznih.	Satorje, zalega panji.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	Tudi v kakem drugem čebelnjaku.
29	Praktična vaja: Delo v drevesnici.	Sajenje pozimi cepljenih divjakov ceplencev, zalivanje.	Cepljenec, orodja, škropilnica.	Pirc: Vrtinarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec. Dolenc: Sadjarstvo.	—
30	Praktična vaja: Delo na vrtu, nadaljevanje.	Odkopavanje vrtnic, sadištev krompirja, graha itd., georgin ter robide za cepljenje.	Orodja, narezani krompir, georgine robide.	Pirc: Vrtinarstvo. Rohrman: Poljedelstvo.	—
31	Praktična vaja: Glavna revizija v čebelnjaku.	Opazovanje delovanja čebel, snajenje panjev, orodja itd.	Panji, okvirčki, satorje, čebelarstvo orodja.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	—
32	Praktična vaja: Okopavanje in pletje.	Okopavanje, pletje, zalivanje, škropljenje.	Orodja za okopavanje, pletje, škropilnica in zalivalnica.	Pirc: Vrtinarstvo. Povše: Umni kmetovalec.	—
33	Praktična vaja: Uspehi cepljenja.	Pregledovanje uspehov cepljenja, vzroki neprijetja, prerezovalne vezi.	Nož, škárje, količi, vezi.	Pirc: Vrtinarstvo. Dolenc: Sadjarstvo.	—
34	Praktična vaja: Presajanje.	presajanje sadik, salato, paradižnika, ovcit itd. iz sajenskih, zalivanje.	Klin za presajanje, sajensice itd.	Pirc: Vrtinarstvo. Povše: Umni kmetovalec. Rohrman: Poljedelstvo.	—
35	Praktična vaja: Delo v čebelnjaku.	Odgrinjanje panjev zimske odeje, snajenje čebelnjaka, pripravljanje panjev za roje.	Panji razne vrste in čebelarstvo orodja, ščetka, omelo, noži.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	—
36	Praktična vaja: Škropljenje in žvepljenje trt.	Zakaj se škropi in s čim ter žveplja, napravi se galica itd., škropljenje in žvepljenje.	Modra galica, žveplo, stroji za škropljenje in žvepljenje.	Pirc: Vrtinarstvo.	—
37	Praktična vaja: Rojenje čebel.	Opazovanje čebel, priprave, ogrebanje roja, sprava roja v pripravljeni panj.	Panj, lestva, krinka, brizgalnica.	Bukovic: Rojenje čebel. Lakmajer: Čebelar.	—
38	Praktična vaja: Cepljenje v pero, okuliranje divjakov in vrtnic.	Priprave, zarezo pri divjaku, izrezovanje popka, cepljenje, povezovanje.	Cepilno orodje, nož za okuliranje.	Pirc: Vrtinarstvo. Dolenc: Sadjarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	—
39	Praktična vaja: Razna dela na vrtu.	Pletje drevesnice, gredic, presajanje, škropljenje, obiranje gosenic itd.	Razna vrtna orodja, posoda za gosenice itd.	Isto.	—
40	Praktična vaja: Razna dela ter pregledovanje in ocenjevanje storjenega dela.	Dela v drevesnici, preizkuševalnici, na vrtu sploh, v čebelnjaku, pokušanje medu itd.	Razni načrti vrtov in čebelnjakov, da se primerjajo z našim vrtom itd.	Vse že našete knjige. Dr. Romih: Knjigovodstvo.	—

(Konec.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljanskemu učitelstvu! Učiteljski izlet je v nedeljo, 3. t. m. v gostilno pri „Jurju“ na Dolenjski cesti. K učiteljskim izletom se vabijo vse c. kolegije in kolegi kakor tudi učiteljske rodovine. Ti nedeljski učiteljski izleti so se priljubili med učitelstvom in so dobro obiskani, vendar pogrešamo še marsikoga izmed nas, ki bi ga radi videli med sabo. Sosebno c. naše tovarišice naj pridejo med nas, da se utrdi vez med nami in uvrstijo čut kolegijskosti.

Socialni odsek.

Pedagoško društvo v Krškem zboruje dne 3. junija t. l. (četrtek) ob 10. uri dopoldne v risarski dvorani meščanske šole v Krškem po sledečem dnevnem redu:

1. Gledališka predstava: „V delu je sreča“. Igrajo učenci krške meščanske in ljudske šole.
2. O vzgojnem pomenu šolarskih predstav. Poroča strok. učitelj Hočvar Maks.
3. Pregled o socialnem delu učitelstva krškega okraja. Poroča Fr. Levstik, učitelj v Mokronogu.
4. Spomin 40letnice šolskih zakonov. Poroča nadučitelj Iv. Malnar iz Sv. Križa.

O d b o r.

Občni zbor „Učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“ se je vršil v prostorih deklishe šole v Kranju dne 13. t. m. ob dveh popoldne. Zborovanja se je udeležilo 28 članov in članice.

Predsednik Fr. Luznar otvori zborovanje z iskrenim pozdravom, govori obširno o novem šolskem zakonu v Avstriji, čigar štiridesetletnico obhajamo ravnokar, ter se končno spominja umrlega tovariša Josipa Svetliča, učitelja v Škofji Loki. V znak sožalja se vzdignejo navzoči s sedežev.

Tajnik V. Rus poroča natančneje o delovanju društva v preteklem poslovnem letu. Društvo šteje dva častna in 45 rednih udov.

Podpornih članov se letos ni nadlegovalo z nabiralno polo. V vsem sta bili dve zborovanji. Občni zbor se je vršil lani 14. maja na Šmarjetni gori jesensko zborovanje pa je bilo dne 2. novembra v Kranju. Odbor se je sešel k šestim sejam. V svoji prvi seji se je konstituiral tako-le: Fran Luznar, predsednik, Andrej Kmet, podpredsednik, Vilko Rus, tajnik, Janja Miklavčič, blagajničarka, Ida Mally, Fran Ivanc in Rudolf Zore, odborniki.

Meseca junija je napravil kranjski krožek poučni izlet v Škofjo Loko v suknarno g. tvorničarja Krennerja. Izleti in sestanki tržiških, cerkljanskih in škofjeloških krožkov so izostali, kar pa prizadetih ne izključuje, da ne bi zamujeno v tekočem letu poravnali in popravili.

O požarnih brambah in o čebelarstvu poročata enkrat v prihodnje že na jesenskem zborovanju določena poročevalca tovariša F. Kramer in Fr. Rojina.

Konferenčno poročilo g. nadzornika in referat tov. Luznarja „O geometrijskem pouku v ljudski šoli“ se da tiskati pozneje, ker je gospod nadzornik mnenja, da izpopolni svoje poročilo zlasti glede enorazrednic in dvorazrednic.

Dne 2. avgusta se je odbor udeležil ustanovitve ferialnega društva „Vesne“. Predsednik je imel po koncertu, ki se je vršil zvečer na vrtu gospe M. Mayerjeve, v ime društva daljši pozdravni govor.

Letos je dobilo društvo na novo K 33-48 od izterjatve J. Travnoze zapuščine.

Redakcijski odsek se je marno brigal za sestavo knjige „Kranjsko okrajno glavarstvo“, nemarno pa se ga s popisi podpirali pri tem nekateri šolski voditelji.

Socialni odsek se je sešel dne 16. julija pop. ob 1. uri v prostorih „Narodne čitalnice“ v Kranju na sestanek, na katerem se je poročalo natančneje o socialnem delu z ozirom na Peskovo brošuro.

Temu odseku se je poveril tudi koncert na korist „Učit. konvikt“, ki se vrši dne 19. junija t. l. v sokolski telovadnici v Kranju.

Pri koncertu sodeluje: godbeni klub „Sloga“, čitalniški pevski zbor (ki je soglasno rade volje prevzel aranžma) in učiteljstvo kranjskega okraja.

Solo-točke so v najspretnostnih rokah. Bivša naša koleginja, gospa Anica Pirnatova profesorjeva sopraga v Kranju, nastopi s dvema ljubkima pesmama; poje namreč dr. B. Ipavčev „Če na poljane rosa pada“ in J. Hatzejevega „Pastirja“. Naš tovariš Karel Mahkota iz Trsta poje Sattnerjevega „Zaostalega ptiča“ in „Arijo Kneza Gremine“ iz Čajkovskega opere „Onegin“. Skladatelj g. Oskar Dev, sodnik v Škofji Loki, spremlja oba solista na klavirju in vrhutega krasen A. Dvořakov dvo-spev za ženski zbor z naslovom „Prstan“. Godbeni klub igra Verdijevo overturo k operi „Rigoletto“, potem H. Wieniawskega „Legendo“ za solo na goslih (g. St. Sajovic) s spremljevanjem godal, in pomaga pri B. Smetanovem „Zboru vaščanov“ iz opere „Prodana nevesta“. Za moški zbor sta določeni pesmi J. Aljaževa „Na dan“ za bariton-solo in H. V. Vogričeva „Lahko noč“. Mešan zbor poje najlepšo slovensko skladbo „Ljubica“ od skladatelja Foersterja in najnovješe, nalašč za ta koncert naročeno delo tovariša E. Adamiča „Zaman pod oknom“. Vseh sodelujočih nastopi čez 80. Vzpored in besedilo pesmam se pošljejo vabljenim na dom. Preskrbljeno je za obširno reklamo. Predpriprave za koncert so dovršene. Danes po obnem zboru je v čitalniški dvorani prva skupna izkušnja. Odločno poudarjam, da so vse priglasene pevke in pevci izmed nas lahko čitalniškemu zboru v jedno dobro podporo, v slučaju nesigurnosti pa v občutno oviro. Naštudirajte torej precizno vse doposlane Vam zbere, naučite se prav dobro vsak svojemu glasu in strogo pazite na vse posameznosti, ki jih zahteva dotična skladba. Nastopiti moramo dovršeno, koncertno v pravem pomenu besede! Zadržuje samo eden ali ena, da se pokvari celoten efekt.

Meseca novembra se je preselil v Trst tov. H. Mahkota. Bil nam je zvest, ljubezniv in odločen sotrudnik. Preselil se je, a pozabil nas ni!

Dne 13. aprila smo pokopali v Škofji Loki učitelja Josipa Svetliča, ki je moral zapustiti v cvetju najlepše moške dobe nas, soprogo in hčerko. Bolezen in smrt, smrt in bolezen sta neprestano trkali ob duri njegove rodovine. Kako rad bi bil pomagal svojcem in sebi, pa ni mogel, ker ni imel sredstev — saj je učiteljeval na Kranjskem. Odbor mu je preskrbel venec z napisom in ga spremlil z mnogobrojnim občinstvom na zadnji poti. Solza nam je zdrknila po licu ob petju belokranjske narodne, ki jo je v ta namen premenil v žalobnico dirigent g. Oskar Dev, in katere besedilo se je tako strinjalo s probujajočo se pomladjo in z njegovim uničenim življenjem.

Vigred se povrne, vse se oživi, tratica pogrne vse s cveticami. Drobne ptičice pojo spet v domačem gaj, alj prijatelj sem nazaj — nikdar več ne bo! ...

Pa spavaj sladko in v miru, dragi Josip! —

Odboru je došla spominska knjiga, kjer so vpisani zapiski občnih zborov od l. 1890. do 1895. Drugo se izpolni v letošnjih počitnicah. Iz zapiskov, kolikor jih je v arhivu, se sestavijo poročila, kar pa je pomanjkljivega, pa se privzame iz dopisov, ki se nahajajo v posameznih številkih v „Učit. Tov.“ Zapisnikom se pridene za vsako leto posebe pregleden izkaz na novo pristopivših in izstopivših udov.

O društvenem denarnem stanju poroča blagajničarka Janja Miklavčičeva. Dohodki znašajo 323 K, stroški pa 141 K 66 h; torej je preostanka 181 K 34 h. Vrhutega ima društvo en delež tiskovnega društva v vrednosti 50 K, v učiteljski hranilnici pa 50 K.

Za pregledovalca računov se volita tovariša Ana Petrovičeva in tovariš Fr. Krmelj.

V imenu odbora se izdajo knjige „Kranjsko okrajno glavarstvo“ poroča njega načelnik g. prof. Fran Komatar iz Kranja. 10 šolskih vodstev še ni poslalo spisov. Zazelenih podatkov iz cerkvenih arhivov še urednik ni dobil od 5 župnih uradov kranjskega in od 13 župnih uradov starošolskega dekanata. Poskrbi se, da dospo dopisi najkasneje do konca tega šolskega leta, ker le tako je potem mogoče, da izide opis še letos. Zemljevid, ki se knjigi priloži, je natisnjen v 1500 izvodih.

Na predlog tovariša Fr. Krmelja se voli z vzklikom ves dosedanjí odbor, le namesto tov. Fr. Ivanca, ki je med letom izstopil iz odbora, vstopi vanj tov. Anton Mahkota.

Predsednik opozori navzoče na tiskani poročili z XX. glavne skupščine „Zaveze“ v Gorici in razpeča med njimi več izvodov.

Pri zborovanju „Zaveze“ v Mariboru zastopajo društvo: tovariši J. Lapajne, L. Perko, Fr. Rojina, V. Rus in tovarišica Angela Miklavčičeva; namestnika zastopnikov sta tovarišica Janja Miklavčičeva in tovariš Fran Krmelj.

Nato zaključí predsednik zborovanje, po katerem se je vršila pevska vaja za nameravani koncert, ki je trajala od pol 5. do 7. ure zvečer.

Prvi učiteljski krožek radovljiskega učitelstva se je vršil dne 13. maja t. l. v raju slovenske zemlje, na divnem Bledu. Obisk

naravnost čudovit! 24 učiteljic in učiteljev je prihitelo ta dan, da proslavi s svojo udeležbo redko slavlje: 40. letnico šol. zakonov. Je pač še značaje mnogo, mnogo! — Prihodnji stanek se vrši 17. junija t. l. v prijaznih Lescah, kjer si ogledamo tamošnjo pivovarno. Na snidenje!

Štajersko.

Posavski krožek je imel sestanek 13. maja na Trški gori.

Po različnih potih smo dospeli do kleti tov. nadučitelja Jamška. Divili smo se ob krasotah majniške prirode, in tako je pot sama nudila ljubiteljem prirode obilo užitka.

Medtem ko smo skrbeli za „telesni blagor“, sta nam nudila tovariša dr. Romih in L. Levstik s svojimi predavanji tudi duševno hrano. Tov. dr. Romih se je spominjal v jednatih besedah štiridesetletnega jubileja šol. zakona. Tov. Levstik pa nam je predaval na humanističen način o krški zgodovini ter provzročil mnogo smeha. — Končno smo še igrali razne igre na prostem.

Mislím, da govorim iz sreca vseh, če kličem gostoljubnemu tov. Jamšku, ki je tako vrlo skrbel za želja grla, krepak: „Živio!“

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo zboruje dne 3. junija t. l. v Gorici v kavarni „Central“ ob pol 10. dopoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Pretres pravil „Učiteljskega podpor-nega društva“.
3. Ljudska šola in kmetijstvo“, predava tov. nadučitelj Medvešček.
4. Volitev delegatov k XXI. skupščini „Zaveze“ v Mariboru.
5. Slučajnosti.

K prav obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Srednješolski vestnik.

**** Učiteljišče v Kopru** premeste s prihodnjim šolskim letom v Gorico.

**** Statistika srednjih šol v Evropi.** Srednjih šol v primeri s prebivalstvom je v Evropi:

	šol	ena šola na prebival.
Norveško	86	26.000
Švica	120	27.000
Laško	810	40.000
Belgija	167	41.300
Špansko	417	43.700
Francosko	880	44.600
Švedsko	113	45.500
Holandsko	110	46.400
Nemško	1120	54.100
Grško	40	60.800
Avstrijsko-Ogrsko	740	63.700
Rumunsko	75	80.000
Portugalsko	47	115.000
Rusko	1100	120.000
Srbsko	19	141.000
Bulgarsko	25	161.000

** Učiteljišče za Zgornje Štajersko.

Deželni poslanec Kunz je bil pri naučenem ministrstvu zaradi ustanovitve učiteljišča za Zgor. Štajersko v Judenburgu. Naučni minister grof Stürgkh mu je zadovoljivo odgovoril. Če prosijo Slovenci česa, pa ni nikoli denarja.

Politiški pregled.

*** Državni zbor** bo, kakor poročajo z Dunaja, sklican zopet na dan 3. junija t. l.

*** V proračunskem odseku držav-nega zbora** je napovedal finančni minister vnovič hišnorazredni davek. Reforma pristojbinske zakonodaje se izvrši polagoma. V prvi vrsti se predloži progresivni dedinski davek. Naglašal je potrebo zvišanja direktnega davka, uvedel bi se tudi davek na samsce; proučava se davek na užigalice in vprašanje monopola užigalic. Nove davčne predloge bi dale državi okolo 20 milijonov.

*** Nemško-nacionalna večina v de-želnem zboru štajerskem** bo sestavljena tako: 12 veleposestnikov, 27 mestnih in trških poslancev, 6 poslancev trg-obrtne zbornice, rektor vseučilišča, 3 nemški agrarci, skupno 49 poslancev. Temu nasproti bodo stali: 18 nemških klerikalcev in 2 škofa (graški in mariborski) kot viriliste, 12 slovenskih klerikalcev, 5 socialistov in 1 slovenski naprednjak (dr. Kukovec), skupno 38 poslancev.

*** Goriški deželni zbor** bo morda sklican sredi junija, tako poročajo dunajski listi. „Soča“ pravi, da kluba večine o tem še nič ne vesta.

*** Davek na samsce.** Pri razpravi proračuna finančnega ministrstva je finančni minister vitez Bilinski rekel, da namerava vlada uvesti poseben davek na samsce, namreč na osebe, ki nimajo skrbeti za nikogar razen za sebe.

*** Povišanje davščine na pivo.** Povišanje davščine na pivo, ki ga namerava izvesti finančni minister Bilinski, ima največ nasprot-nikov med poslanci severnih dežel naše državne polovice. Oficiozni „Fremdenblatt“, ba-več se s to zadevo, piše, da do tega povi-

— **Kmetiška banka v Gorici**, ki je počela poslovati komaj 20. aprila, ima, kakor se kaže, lepo bodočnost. Posestnike, ki lanske pridelke se niso spravili v denar, se opozarja, da se obrnejo v slučajne denarne stiske na ta zavod, ter naj počakajo s prodajo blaga ugodnejšega časa, da se izognejo škodi, ki bi jo imeli, ako bi blago pod ceno v kratkem prodali. Ker začno delovati tudi vinarske zadruge z namenom, skrbeti za dobro prodajo vina in za oddajo po najboljših cenah drugih kmetijskih pridelkov, in ker se za pospešitev teh zadrug jako zanima tudi „Kmetiška banka“, je upati, da bo možno z združenimi močmi marsikaj storiti za dobro oddajo vseh pridelkov. — V upravnem svetu te nove banke sta tudi tovariša Bajt in Križman.

— **Podpora proti bedi v Istri**. Dne 25. pret. m. se je vršila na tržaškem namestništvu pod predsedstvom grofa Schaffgotscha konferenca, ki je določila uporabo nove državne in deželne podpore po 100.000 K za olajšavo bede v Istri. Navzoča sta bila poslanca dr. Laginja in prof. Mandić. Sklenilo se je, da se uporabi 80.000 K na nabavo živil (turšice, krompirja, fižola), ki se bodo dajala stradalnim družinam po znižani ceni, v slučajih velike revščine pa tudi brezplačno. Polovico te vsote dobi na razpolago „Gospodarska zveza“ v Pulju, polovico pa italijanska „Zveza“ v Poreču. 100.000 K se porabi za javna dela, večinoma ceste. Koprski okraj dobi v ta namen 20.000 K, Pazin 25, Volosko 15, Lošinj 12, Krk 10, Pula 10, Poreč 8 tisoč kron. O uporabi ostanka 20.000 kron se bo sklepalo pozneje.

— **Sadje na Štajerskem**. V ugodnih ležah, posebno v radgonski okolici blišče že v krasnem cvetju marelice in črešnje. Tudi višnje in hruške že poganjajo, ter obetajo obilno in dobro letino. Zaostala pa so jabolka, ki jih kakor se kaže, letos ne bo veliko.

— **Pokunčujmo majeve hrošče!** Majevi hrošči so letos zaradi izredno gorkih pomladnih dni prišli v nešteti množinah iz zemlje na dan. Zatorej je naša nujna dolžnost, da zatiramo tega škodljivca, kar je v naših močeh. Vsako jutro jih je po možnosti otrepati in uničiti. Ta škodljivec ima pri nas izredno veliko pašo na gozdnih in sadnih drevih. Pokunčujmo ga torej z vso silo!

— **Zatiranje jabolčnega cvetnega rilčkarja**. Ta, našemu sadnemu drevju nevarni škodljivec je kakega pol centimetra dolg hrošček rilčkar, rjave barve s svetlejšimi poševnimi progami na roženih krilih. Samica tega hrošča znese na popje našega sadnega drevja meseca aprila in maja kakih 40—60 jajčec, iz katerih se tekem osmih dni izvale mali črvički, ki nam obžro vse cvetne prašnike ter s tem povzročijo našim sadjerejem občutno škodo. Zatira se ga na ta način, da se meseca maja zgodaj zjutraj ali pozno zvečer pregrne pod sadno drevje kake bele rjuhe ali plahte ter se drevo nekoliko potrese, da padejo hrošči v spodaj nastavljeno rjuho, ter se isto delo nekolikokrat ponovi. Nabrane hroške se skupaj zbere ter uniči. Le ako bomo intenzivno zatirali tega škodljivca, ga zamoremo s časom nekoliko uničiti, drugače se nam lahko preveč razmnoži.

Listnica uredništva.

V Istro: Vaš članek o pomnožitvi in razširjanju slovanskih ljudskih šol v Istri priobčimo prihodnjik. Pozdrav! — C. J. v P.: Tako strogih osebnosti ne maramo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1036. Kranjsko. 94 1—1

V črnomeljškem šolskem okraju se razpisujeta v stalno nameščenje učni mesti na enorazrednicah v Gribljah in Preloki ter učna mesta na trirazrednici na Suhorju.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 20. junija 1909.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 21. maja 1909.

Št. 650. 91 1—1

Na dvorazredni nemški ljudski šoli v Beli peči se stalno namesti nadučiteljska služba s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje se morajo vložiti po predpisani službeni poti pri podpisanim c. kr. okrajnem šolskem svetu do 24. junija 1909.

Pripomni se, da dotične na podlagi tukajš. razpisa z dne 17. novembra 1908, št. 1784, vložene prošnje tudi za ta razpis veljajo.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščen, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za javno šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 30. aprila 1909.

Št. 656/II. Štajersko. 90 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Venčesu namesti se do konca junija t. l. učiteljska služba z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in sicer stalno ali začasno.

Redno opremljene prošnje vposlati je krajnemu šolskem svetu pri Sv. Venčesu, pošta Slov. Bistrica do konca junija 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet Slov. Bistrici, dne 4. maja 1909.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Našim rodbinam priporočamo 13
- Kolinsko cikorijo -

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Slavnemu občinstvu se naznanja, da se dobi vsak dan svež 93 6—1

sladoled

vsake vrste v

kavarni „Prešern“
v Ljubljani.

Slavnemu učiteljstvu in ostalemu občinstvu se priporoča za obilen obisk

gostilna „pri Jurju“

na Dolenjski cesti

(v bližini dolenjskega kolodvora).

Priznana izborna vina, dobra kuhinja, lep senčnat vrt, steklen salon.

Točna postrežba, nizke cene!

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Marenče,

87 10—2 gostilničar.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov,

šolskih knjig, pisalnega in risalnega

orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-

glednic itd. 11 26—11

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: **Akropolis in piramide**. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50. 92 30—1

Cankar Ivan: **Za križem**. Obsega 13 novel in črtic z epilomom. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: **Obsojenec**. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprout. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: **Igračke**. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.

Murnik Rado: **Jari junaki**. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štabiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štabilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 26 2

Ceniki gratis in franko.

Rabite obleko?

Ne pošljite pa denar, ampak pišite samo po vzorce na

trgovsko hišo

R. STERMECKI v Celju,

da se prepričate o čudovito nizkih cenah in velikanski zalogi.

Vzorci franko. 55 26 11

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—22

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42—21 **Kolodvorske ulice št. 8.**

Pišite po vzorce!

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Češkem

izvozni dom platnenega in modnega blaga priporoča

splošno priznane in pohvaljene kakovosti

modnega blaga volnenega in pralnega za dame in

gospode, platna, damasta, prtije, brisače.

sigurno stalnobarvnih preoblečil za srajce,

krasnih modernih vzorcev **zefiri** za srajce,

Opreme za neveste za nizke, stalne

cene. — Krasna izbira. —

Samo pri nas vse pristno.

Mnogo pohvalnic. Narodila za več nego 15 K pošiljamo poštne prosto.

Zavitek s 40 metri ostankov okusno sortiranih za 18 K proti povzetju.

Pišite po vzorce!

9 21—11

Gramofone in fonografe

z najboljšimi in najcenejšimi ploščami in valjarji priskrbuje **zastonj** in na mesečne obroke od 2 K naprej slov. reg. tvrdka

ZINAUER & Co., Sv. Jakob

v Slov. Goricah. 62 12—3

Cenovniki zastonj in poštne prosto.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna **Cottage-Organs in orgelj-harmonijev.** 36 52 18

Najboljše

orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obah sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživljenja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339-88

Zavarovalnine . . . 8.090.621-62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . 4.361.283-89

Rezervne in poroštvene zaloge . . . 41.335.041-01

Pokojninski zalogi (uradniški in zastopniški) . . . 2.188.391-24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . 34.087.781-48

Izplačana dividenda članom življen. oddelkov l. 1905 . . . 206.296-40

V vsem pa doslej . . . 1.606.893-21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . 3.004.509-80

V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim članom odd. I—V. za škode in nagrade . . . 97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26—10

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gospoke ulice št. 12.

JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča tvrdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestranske priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno doneče in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gl.). Ceniki gratis in franko.

Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odposiljanjem strokovnjako preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših plošč.

Velescenjeni gospod! Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega čeha, da naroči svoje potrebščine pri Vaši cenji firmi, ki ne more ž njo tekmovali nobena inozemska tvrdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdani

Fr. V. Mohapl, ravnatelj. L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupeev, obrnite se najprej in naravnost na našo tvrdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 33 10—10

Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje odplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili.

Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.

Na tisoče pohvalnih pism svedoč. gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

V najinem založništvo je izšla: VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:
17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodatnim pojasnilom zemljepisnih znamenj.
Sestavil in narisal
FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.
Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.
Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 x 60 cm.
Torej ponazorujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena 1 K.

Izdava B za učence:
17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.
Sestavil in narisal
FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.
Izbor učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela siliti moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem
21. I. 1909. Franc Dekleva
Slavina (Prestranek), Notranjsko.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljsko, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba.

Stanje hranilnih vlog koncem oktobra 1907: K 22.158.277-33.

Stanje upravnega premoženja koncem oktobra 1907: K 12.746.874-08.

Pošt. hran. rač. št. 828.406.

Telefon 185.

Kmetška posojilnica ljublanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Ljubljana, Dunajska cesta 18,
v lastnem združnem domu

obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 %
brez vsakega odbitka rentnega davka, ki ga plačuje posojilnica sama za vložnike. Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.
Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije. Na menicepo 6 %. Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizacije dolga.

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

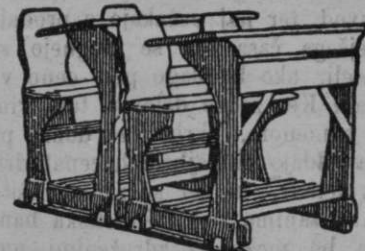

Temeljito snajenje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 11

mizarski mojster v Spod. Šiški.

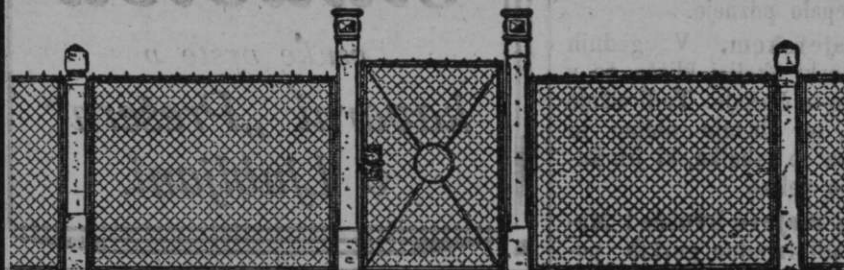
JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice šte. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, dalje čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanjosti!

Trnjevo žico
in
žične mreže
za ograje

vsakovrstne poljedelske stroje in razno orodje, posebno

travniške brane, pluge za globoko oranje (rigolanje), drevesne žage in trske škarje, lešcerbe za uničevanje gosenic in ličink (izvrstna iznajdba), najboljši portland cement, traverze, strešno lepenko, škrlj „Eternit“, najboljša snov za kritje streh, cevi in stranišni nastavki iz kamenščine, vodovodne cevi iz kovnega železa ali svinca, sesalke in vodovodne naprave, zajamčena umetna gnojila in razno drugo blago priporoča po najnižjih cenah

trgovina z železnino „Merkur“

PETER MAJDIČ v CELJU.

Naš denarni zavod.

(15) 12—8

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtrek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5 %, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in knjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov à 9 K — h,	12. rok 4 K 73 h
B " 18 " " " " 17 " 6 " " 18. " 3 " 56 "		
C " 24 " " " " 23 " 4 " 50 " 24. " 4 " 66 "		
D " 38 " " " " 37 " 3 " " 38. " 1 " 66 "		
E " 46 " " " " 45 " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "		
F " 60 " " " " 59 " 2 " " 60. " 1 " 70 "		
G " 70 " " " " 69 " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "		
H " 85 " " " " 84 " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "		

Združni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljsstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—20